

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
involală

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Datoria cultelor

(*) După toate semnele, apropiatele alegeri parlamentare vor da puternice majorități național-jărăniste. Fisionomia viitorului guvern este, deci, ca și terminată. De aceea manifestul-program, cu care acest partid intră în lupta electorală are, mai mult decât toate celelalte, importanță și interes deosebit. Ne interesează aici, firește, în special situația ce se pregătește bisericii. Manifestul spune:

„Partidul național-jărănesc va căuta din toate puterile să dea îndărăt bisericii marelui ei rost de mângâiere sufletească și de călăuzire în cele bune a credincioșilor, iar slujitorilor ei trecerea și sfințenia de care trebuie să se bucure pentru așezarea pe stâlpi de încredere și de dăruire sănătoasă a vieții naționale”.

Un principiu de directivă clar și categoric, care ne poate mulțumi deplin. Și nu avem nici un motiv să ne îndoim în sinceritatea gândului care l-a inspirat. Partidul se va sili, fără îndoială, să-l traducă în faptă cinstită și pe toată linia. Este doar un angajament solemn, luat în fața țării care, prin voturile ei, îl transformă în mandat de împlinit. El ține, de altfel, strâns de structura ideologică a unui partid jărănesc, care are la temelie sa viața dela țară și ea element principal pe țaranul român, sufletul căruia este profund creștin. Pe deasupra, văltoare de multe feluri care agită viața publică, impun cu inexorabilă necesitate oricărui bărbat de stat grija pentru întărirea principalei surse de înălțare morală, de liniștire și încredere a sufletelor tulburate, care este biserica lui Hristos.

Totuși dificultățile nu vor lipsi, când va fi vorba de aplicarea în concret a principiului fundamental. Judecățile și interesele vor ajunge la conflicte. Majoritatea covârșitoare a parlamentarilor, chiar a celor cu bunăvoință, este departe de a avea înțelegere suficientă pentru chestiunile religioase și bisericesti. N-au educația de lipsă și biserica, cel puțin aceea în care au trăit cei mai mulți, nu le-a putut impune prea mult respect și admirație. Dimpotrivă. Greutățile mari prin care trece țara, și înnoirile radicale, noua alcătuire care va trebui neapărat să i-se dea, sporesc și ele dificultatea unei senine înțelegeri a rosturilor bisericesti.

Situația guvernului nu va fi, prin urmare, totdeauna din cele mai ușoare, când va vrea să înfăptuiască principiul călăuzitor de mai sus. Va trebui sprijinit și ajutat cu toată puterea. De către acei parlamentari, mai întâi, cari sunt mai aproape de gândurile și de inima bisericii. Și mai mult însă, și mai efectiv, de către însăși cultele țării. Cum?

Culte au datoria și interesul elementar de-a părăsi drumul și metodele de până acum. Ele nu-i iertat să mai stea în fața statului ca unități izolate, separate, ori plane ca părți litigante și beligerante. Aceasta le-a fost nenorocirea de până acum. N-au făcut decât să creieze guvernelor dificultăți supărătoare, dându-le în aceeași vreme putere nemăsurată asupra lor. Alta va fi situația când ele vor alcătui un front comun, vor preciza și susține la alcătuirea legilor punctul de vedere creștin mai dinainte stabilit de comun acord, vor cere pentru preoțimea tuturor cultelor tratament egal cu ceilalți funcționari, renunțând la ambiții idioate și manevre urite pentru supremație.

Iată deci datoria cea mare a cultelor: front comun, în temelul unui program comun, creștin, stabilit în comun acord. Parlamentul și guvernul ne vor fi recunoscători. Și mai mult decât toți: țara!

Praznicul autorității

— Sânt-Petru — Intre Stat și Biserică — Autoritatea dragostei —

de A. C. ALBINUS

Sânt-Petru e praznicul autorității. Neconstatat: Simon, fiul lui Iona, numit de Mântuitorul *Piatră*, pe care va zidi Biserica sa; Simon, deținătorul cheilor împărăției cerurilor, a avut o situație privilegiată în colegiul apostolilor. Isus i-a acordat autoritatea supremă în Biserica sa.

Tălcuind în alt chip cuvintele Mântuitorului, ar însemna a nu înțelege Scripturile. N'am pricepe deosebita sollicitudine ce arăta Isus pentru credința lui Petru, merit să întărească pe frații săi. Ar fi fără noimă atributul „cel dintâu”, pe care îl dau evangheliștii lui Petru. Tăgăduind primatul lui Petru, ar trebui să calificăm drept îndrăzneală activitatea lui, după înălțarea la cer a Mântuitorului. Căci cu ce drept, dacă nu cu autoritatea de primat, a prezidat el alegerea lui Matia; cu ce drept a predicat în ziua de Rusalii; a săvârșit cea dintâu minune, tămăduind pe ologul din naștere? Cu ce drept vorbește în fața sanhedrinului iudaic, în numele tuturor apostolilor, rostind pentru întâia dată acel energic: *Non possumus?* Cum de face să se aleagă diaconi pentru slujba Bisericii? Cu ce putere prezidează săborul apostolilor, care rostește cel dintâu decret conciliar?

Această autoritate cu care l-a investit Domnul Isus, a condus pașii lui Petru la Roma, pentru a-și așeza Scaunul de pontif în fața tronului Cesarilor, și a înfrunța formidabila putere a legiunilor romane și a 20 sau 30 mil idoli ce erau cinstiți în acel Babilon al vremilor de atunci.

Fără autoritatea supremă a lui Petru, trecută la succesorii săi, istoria veacurilor dintâi creștine rămâne o enigmă. N'am putea să ne dăm seama, cum de al treilea urmaș al sfântului Petru, sfântul Clement Romanul, e chemat să împace, cu autoritatea sa, divergențele ivite între creștinii din Corint, într-o vreme când trăia, în Efes, ultimul apostol, prea iubitul ucenic al Domnului, Ioan. Cum de, începând cu cele dintâi veacuri, catolici și sectari din toate unghiurile lumii creștine, aleargă la Scaunul roman, pentru a-și verifica ortodoxia învățăturilor lor? Cum de s'a putut îmbrăca, în vreme atât de scurtă, convingerea despre autoritatea supremă a Scaunului roman în fraza lapidară a sfântului Augustin: Roma locuta, causa finita? Ce a îndemnat pe un sfânt Atanasie din Alexandria, pe un sfânt Ioan Gurădeaur din Constantinopol, și pe atâți nedreptățiți din toate Bisericile particulare, să ceară Romei papale scut și ocrotire împotriva samavolnicilor puternicilor zilei?

Dacă Scaunul Roman n'ar fi deținut puterea supremă, era oare indicat să aprobe hotărârile sinoadelor particulare, și să prezidate

și să confirme decretul sinoadelor ecumenice? Părinții din Calcedon, care erau mai aproape de vremile apostolice și mai înțelegători ai credinței din epoca aceea, ar fi putut să fie unanimi în aclamația entusiastă: *Petrus locutus per os Leonis!* — dacă autoritatea supremă a lui Petru și a succesilor săi mai apropiați ar fi fost absentă în viața Bisericii?

Tăgăduind primatul sfântului Petru, ar trebui să corectăm cărțile liturgice, și nu numai cele apusene ci și cele răsăritene, Mineele și Mollitevcile, care mărturisesc atât de lămurit despre puterea supremă dată de Isus *verhovnicului* ucenicilor și apostolilor, Petru.

E indubitabil, așadar, că Mântuitorul a instituit o autoritate supremă în Biserica sa. Și nici nu se putea altfel. Isus nu putea să nu institue primatul. Doar, această instituție e în armonie perfectă cu legile firii.

Firea întreagă, diriguată de legea eternă, tinde spre unitate și armonie. Priviți cerul cu noroadele sale de stele care, supuse fiind legii atracțiunii universale, alcătuiesc o armonie sublimă. Examinați viața plantelor și animalelor, și vedeți cum frunzele se lipesc de crenguțe, crenguțele de crengi și stâlpi, pentruca acestea să se unească în trunchiul care, prin rădăcinile sale, sugă din pământ sucul de viață dător pentru întregul arbore; cum păsările călătoare se supun unui conducător. Priviți viața omenirii, și vă convingeți că societățile omenești, dela minuscula societate, familia, până la formidabilele imperii, își au șefii lor, cărora, în interesul progresului și binelui obștesc, toți membrii datorează ascultare.

Totul tinde spre unitate. Iar unitatea se asigură prin autoritate. Nici în viața Bisericii nu poate fi altfel. De aceea a rugat întemeietorul ei, Isus, atât de fierbinte pe Părintele său ceresc, să păstreze unitatea apostolilor și a tuturor celorce, pe urma propoveduirii acestora, vor intra în șirul credincioșilor. Și, pentru asigurarea acestei unități, a instituit Mântuitorul primatul. Iar dacă a fost necesară această instituție la întâiele Rusalii creștine, când adepții credinței noul, după predicarea lui Petru, erau cam trei mil de suflete, cu cât este mai necesară astăzi, când Biserica are sute de milioane de credincioși, pe toate continentele și aparținând tuturor neamurilor pământului!

Să nu se înspăimânteze etatiștii! Autoritatea Bisericii nu constituie nici o primejdie pentru Stat. Intre aceste două instituții, Stat și Biserică, ambele de origine divină, dar cu sferă de activitate distinctă, nu va putea să fie nici o colisiune, dacă se va urma cu scrupulositate principiul: Biserica liberă, în Stat liber! Dimpotrivă, aceste două instituții

pot să se ajute reciproc; și această cooperare leală e merită să aducă un bine nemăsurat omenirii.

Ne produce oroare chiar și gândul unei prigoniri împotriva Bisericii. Azi, în secolul lumii și al libertății de conștiință, o persecuție religioasă ar fi un monstruos anahronism. Dar și o tutelare fără noimă ascunde primejdii nebănuite. Fostul ambasador francez, d. M. Paleologul, un adânc cunoscător al Rusiei țariste, găsește pricina prăbușirii Bisericii rusești tocmai în ocrotirea excesivă, de care avea parte, și în confundarea ei cu imperiul țarist. S'a prăbușit țarismul, și, în mod firesc, a trebuit să se prăbușească și Biserica, cu toate turlele ce scânteiau în razele soarelui, cu toate podoabele, cu toate icoanele îmbrăcate în argint și aur, cu toată pompa ei externă, și cu toți slujbașii ei, mai mult slujbași imperiali decât eclesiastici.

Autoritatea Bisericii nu poate izvorî din autoritatea Statului, căci împărăția lui Isus nu este din lumea aceasta. Biserica nu poate fi a Statului, fiindcă ea este a lui Hristos. Autoritatea ei nu se sprijină pe forță umană, ci e înrădăcinată în grația divină. Forța Bisericii este dragostea.

Semnul și dovada creștinismului este dragostea frățescă. Lui Petru i-s'a conferit autoritatea supremă numai după verificarea dragostei. Iar Biserica romană este, după cuvântul sfântului Ighnațiu *προκαθήμενη της αγάπης*, quae praesidet charitati, adică ceea ce stă în fruntea comunității dragostei.

Izvorul autorității eclesiastice este dragostea; operele pe care va trebui să le înfăptuiască creștinismul sunt operele de caritate. Și, de fapt, în cursul veacurilor, Biserica romană a fost ctitora tuturor așezămintelor create pentru a lumina mințile, a înviora sufletul, a netezi frunțile trudite, a alina toate suferințele omenești.

În 1922, cu prilejul morții pontifului Benedict XV, presa necreștină a relevat, ca un cap de acuză, că visteriile Vaticanului s'au găsit goale. Dar tocmai această învinuire e

titlul vechiu de glorie al Bisericii române. Ceeace a însemnat istoria, că în veacurile dintâi creștine milosteniile Romei ajungeau până la marginile imperiului, același lucru s'a făcut și după potolirea războiului mondial: Vaticanul și-a golit visteriile sale pentru a hrăni și îmbrăca pe cei loviți de mizeria deslănțită de conflagrația mondială.

Iată forța Bisericii: dragostea creștinească. Pontiful roman ne conduce cu autoritatea dragostei. Iar noi, i-ne supunem cu dragoste filială.

Vai lumii, când Dumnezeu îngăduie să vină asupra Bisericii sale vremi de întunecare, în care răcește dragostea creștinească! În așa vremi, ca și în noaptea patimilor lui Isus, în noaptea aceea friguroasă și vijelioasă când s'a eclipsat dragostea verhovnicului Petru, lepădându-se de Mântuitorul, în așa vremi se întâmplă dureroasele scisiuni și rătăcirii religioase. Așa a fost secolul de fier, cu desbinarea Orientului; așa a fost secolul Renașterii, cu rătăcirea atâtor popoare germanice. Să înmulțim dragostea creștinească, căci e singura cale pentru „unirea tuturor sfințelor lui Dumnezeu Bisericii“.

Altuită din nou în arborele Bisericii universale, Biserica noastră unită și-a dovedit cu prisosință catolicitatea; citind seria vlădicilor dela 1700 încoace, și a fruntașilor noștri, eclesiastici și mireni, citim șirul aproape complet al ctitorilor așezămintelor noastre de cultură și de binefacere.

Pentru viitor, nu putem să avem un alt program, decât înmulțirea dragostei creștinești.

Drum de apostolie. Cu gândul de a trece în revistă, de visu et auditu, dar discret și fără șgomot, bisericile, așezămintele bisericicești, preoșimea și poporul credincios din Țara Oașului, Preasf. Alexandru al Maramureșului, voind să prezideze și peregrinajul dela Mănăstirea Bixadului, și-a întocmit un program de vizitație canonică, executat în zilele de 26—30 Iunie c.

În acest răstimp, scurt și măsurat, Pe storul cel Mare și-a cercetat turmele credincioase din: Negrești, Târsolț, Cămărzana, Călinești, Lechința, Gherța Mică și cea Mar Turț, Bătarclu, Comlăușa și Tarna Mare; prutindenea fiind încunjurat cu drag și ascultat cu sfințenie.

Calea de triumf a Preasf. Alexandru culminat în festivitățile din ziua de Sânt-Petr delă Mănăstirea Bixadului. Marea de pelerini ce-au alergat aci din toate părțile eparhiei prilejit Marelui Păstor una din cele mai simțite bucurii ale vieții sale. Mulțimea celor ce s'au cuminecat părea că nu mai are să sfârșiască. — E așa de vie credința în acest suflet dornice după desăvârșire! Fapta bună a corului catedralei din Balamare, care a știut să înalțe fastul serbării și să potențeze și el, cu prestațiile sale, evlavia pelerinilor, și-avut plata sa în ceea ce a putut să vadă și să audă cu acest prilej.

După zece ani de arhierie. Trec ani ca zilele. Fugaces labuntur anni. Și nici un bagl de seamă cum se încheie câte-un vâlea însemnat din viață. Nu bagl de seamă nici tu însuși. Cei de pe lângă tine cu atât mai puțin. Mai ales dacă și dela fire ești înzestrat cu însușirea viorelei: aceea de a te ascunde sfielnic.

Drept că nu multă lume intră în categoria aceasta. Preasf. Alexandru al Lugoșului însă, sub acest respect, e dintre cei puțin. Cum, de altfel, tot printre cei puțin îl clăsează și numărul mare al realizărilor sale multiple, dela hirotonire și până acum. Haru arhieriei și cei zece ani de slujbă vlădicească ce acum s'au împlinit, nu înseamnă decât o intensificare în adâncime și lărgime a unei activități de mult familiare. Scriitorul de altădată continuă să dele la lumină noi lucrări de valoare neegalată la noi; conferențiarul de odinioară colindă și acum centrele culturale lămurind temeluri de-ale crezului bisericii sale și de-ale moralei ei; vechiul misionar își cutreeră acum eparhia vestind, cu râvnă aposto-

□ □ Foia „Unirii“ □ □

Politica și Altarul

— Note pe marginea actualității —

Trăim cele mai grele vremuri, ce a ajuns vreodată omenirea. Criză economică fără precedent care împinge spre desnădejde și o criză morală stăpânește pretutindeni. — Este oare pregătită oastea bisericii pentru a lua lupta cu succes contra acestei crize morale? Eu cred că nu. Și fără să analizez aci lipsa de pregătire tehnică a acestei armate, constat în special o dureroasă neîncredere a trupei față de comandanți. Această neîncredere se datorește în cea mai mare parte amestecului preoșilor în „mocirla politică“, în frământarea patimilor electorale.

Înainte de unirea noastră politică, am înțeles datorită preoșimii ardelenice, de a servi două altare deopotrivă: Altarul Domnului și al națiunii. Preotul, pe lângă îngrijirea duhovnicească, avea și menirea de a alimenta pururi facla dragostei de neam, pregătind mulțimile pentru ziua mare a Unirii. Astăzi însă nu mai înțeleg să aibă preoșimea noastră rol politic. Dimpotrivă, după terminarea războiului, care a zguduit din temelie credința creștină, a prăbușit ordinea morală, dacă preotul ar fi rămas la rolul duhovnicesc, educativ-moral și s'ar fi apucat de clădirea din nou a zidurilor dărâmate ale Slonului, nu ajungeam la sectarismul

și defecțiunea de astăzi, ci la mult dorita unire sufletească, indispensabilă consolidării noastre naționale.

Amestecul preoșimii în politica militantă și de partide alimentează fatal descreștinarea sufletelor, cum arată, atât de bine o pastorală a episcopului Ciorogaru, care în toamna anului 1930 recomanda preoșilor să nu se mai amestece în vrajba partidelor, rostul lor fiind să unească, nu să desbine sufletele. Ce multă dreptate are acest arhieriu, este ușor de înțeles. Preotul făcând pe agentul electoral al unui partid, este silit să facă făgădueli nechibzuite și pe urmă nerealizate, pierzând prin aceasta treptat încrederea și respectul credincioșilor. — Au fost și cazuri, când doi preoși înregimentați în două partide politice, au stat față în față și se combăteau, se supralicitau în făgădueli, vesteau două adevăruri diverse, ce se băteau cap în cap și între ele și cu adevărul divin și, câte odată, se cinsteau chiar cu vorbe urite în prezența credincioșilor.

Am fost martor într-o Duminecă, când un preot, la insistența unui deputat, fost și el cândva preot, a desbrăcat odăjdiiile bisericești înainte de prefacere, a părăsit altarul și a plecat în propagandă politică, vestind în locul adevărului divin, neadevărul uman. — Am văzut și ascultat cu multă amărăciune, cum până aci un venerat preot bătrân, mânat de râvna măririlor și înălțărilor pământești, în tolu luptelor electorale, uitat de sine, rostea cuvinte grele și desgustătoare la adresa enoriașilor care-l contraziceau sau nu-l împăr-

tășiau vederile. Urmarea: enoriașii nu mai pot vedea în el pe preotul de mai înainte; intelectualii nu mai cercetează biserica, ci merg la bisericile romano-catolice, iar la adunările generale parohiale, după a 3-a convocare, din câteva mii de credincioși se prezintă 10, zi zece, și ședințele consiliului parohial nu se mai pot ținea.

Și astfel de cazuri dureroase s'ar mai putea pomeni încă. Am întâlnit preoși păzind virginitatea urnei, care apoi ca prin minune în permanenta lor prezență, pe dimineața a fost falsificată. — Am văzut preoși huiduiți și insultați de păstoriții lor. — Se pot rectifica cu folos, ca material documentar, articolele pâr. Ion Belu, publicate în „Unirea“ din 6 Iunie și 8 August 1931 și articolul „După alegeri“ semnat de pâr. Gavril Pop-Vetiș în numărul din 2 Iunie 1931 al aceleiași foi. — Din toate acestea se vede limpede adevărul, că intrarea preoșilor în arena politică are urmări dezastruoase: scade puterea de păstorie, le micșorează autoritatea și înlesnește descreștinarea sufletelor.

Altă plagă a bisericii noastre este, că preoșimea nu mai cunoaște limite de compatibilitate. Preotul face pe prefectul, pe notarul, pe translatorul la cutare regiment în orașul apropiat, pe consilierul agricol sau diurnistul, greșierul, comisarul de alimentație, scriitorul în biroul advocațional, pe președintele camerei agricole, pe administratorul moștei cutărui proprietar, pe șoferul, pe taxatorul sau vă-

lică, pretutindenea, cuvântul mântuirii; ziaristul de demult ilustrează, număr de număr, cele mai prețioase pagini ale „Sionului Românesc”, așchetul de pe vremuri favorizează și stăruie din răspuțeri să se răspândească minunatele devoțiuni: Calea Crucii și Bindecuvântarea euharistică; mâna largă din tinerețe, cu ivirea șuvițelor arginții s'a făcut și mai darnică: a împrăștiat, după măsura nevoilor, mii și sute de mii, pentru lipsuri private și obștești, naționale, și bisericești. Numai pentru pictarea catedralei de reședință arhierul Alexandru s'a angajat la mai bine de-un milion și jumătate.

Și câte altele nu s'ar putea spune! Le trecem însă sub vălul tăcerii, ca să nu sufere cel căruia, din prilejul împlinirii alor zece ani de arhierie și cincizeci de ani de viață, — Preasf. Alexandru al Lugojului atinge la 6 Iulie, o jumătate de veac, — îl dorim din tot sufletul: La mulți ani, încă, Stăpâne!

Serbările dela Carei

— Insemnările unui trecător —

Congresele religioase se numără printre cele mai însemnate manifestări ale vieții catolice de pretutindeni. De când cu Asociația Agrului, aceste înălțături aporturi de viață catolică au început a se vedea și la noi. Anul acesta, în zilele de 19 și 20 Iunie, mi-a fost dat să asist la impunătorul congres religios, cultural și național, aranjat și condus de către organizația Agrului orădan, la Careii Mari.

Congresul s'a deschis în seara din Sâmbăta Rusaliilor. Vecernie solemnă și predică. Vorbește Păr. *Dr. Dominic Neculăș*, despre intențiunile congresului și despre organizația divină a Bisericii catolice, dela care și Agru trebuie să-și împrumute țaria.

Duminecă mulțimea începe a se înțeți. În curtea bisericii, pe un altar improvizat, s'a oficiat o slujbă solemnă, cu cinci preoți, în frunte cu canonicul *Augustin Maghiar*. Predică păr. canonic despre țaria nebiruită și credința neștirbită a Bisericii bazate pe ac-

țiunea Spiritului Sfânt, care, prin voința lui Hristos, însuflește și va însufleși pururea sfânta sa Biserică. Un cor ales, de peste 50 persoane, bine pregătit și bine condus, a dat deosebită splendoare slujbei dumnezeiești.

Urmează prima adunare în sala teatrului „Carmen Sylva”. Președintele Agrului orădan și decanul baroului, dl. *Dr. Demetriu Kiș*, deschide ședința, vorbind, avântat și convingător, despre scopurile de ordin religios, moral și național pe cari le urmărește asociația, și îndeamnă pe toți ca, uniți prin dragostea lui Hristos, să urmărească și să coopereze la progresul scumpei noastre asociații și a neamului.

Secretarul organizației, un tânăr avocat al cărui nume îmi scapă, cetește un deosebit de interesant raport asupra străduințelor și progreselor realizate în ultimii ani. Astfel Agrul orădan numără 70 organizații și 3500 membri. Termină, făcând triste constatări asupra educației moderne lipsite de bază solidă, asupra primejdiiilor și greutăților pe cari le întâmpină tinerimea în lupta pentru virtute — realități dureroase, cari oferă un vast câmp de activitate tinerei organizații române agriste.

Casierul face un bilanț nu prea îmbucurător, dar se mângăie că nu e vina membrilor ci a timpurilor, și că timpuri mai bune vor aduce desigur îmbunătățiri cari vor face ca Agru să-și poată urmări și atinge întregul său scop: religios, cultural și național.

După amiază avu loc iarăș o scurtă ședință. Apoi câțiva fruntași ai Agrului și ai autorităților plecară întru întâmpinarea P. S. Sale, Episcopului *Valeriu Traian Frențiu*. Înaltul Oaspe a fost primit cu căldură și apoi, în tovărășia grupului de persoane marcante, porni către biserică, escortat de un mândru escadron de călăreți în costume sălăgene. Mulțimea așteaptă în centru. I. P. S. Sa, prietenos și blând, a binecuvântat norodul și a pornit apoi pe jos către biserică, urmat de o imensă mulțime entusiasmata. A urmat un scurt serviciu religios și o caldă predică ținută de părintele *Antoniu Pop dela Oradea*, despre cultul Preacuratei Fecioare.

Seara s'a dat un foarte interesant concert religios, executat de corul teologilor greco-catolici din Oradea, condus de cunoscutul și amabilul maestru *Fr. Hubic*. Alături de corul orădan s'a prezentat cu succes și corul mixt dela Carei. — În aceeaș seară dl. *Aurel Coza*, directorul liceului din Carei, a vorbit cu deosebită însuflețire despre drepturile și datorile Bisericii, Statului și familiei în educația tineretului, potrivit cu enciclica Sf. Părinte Papa Piu XI-lea „*Divini illius Magistri*”.

Ziua a doua a congresului a întrecut cu mult în splendoare pe cea dintâi. Timpul a ținut cu noi. Credincioșii din împrejurimi, pregătiți de mai înainte de parohii lor, veniau în procesiune cu preoții în frunte, dela zece de kilometri depărtare, în cântece și rugăciuni. Des de dimineață au început a sosi procesiunile, așa încât în scurtă vreme curtea bisericii se făcu neîncăpătoare. Au fost foarte mulți cari au dorit să primească sfintele taine, din care pricină cel ce semnează mai jos nici n'a putut asista la liturgia pontificală.

La orele 8 1/2 începe sf. liturghie, ținută de însuș Excelența Sa Episcopul unit al Orăzii. A asistat un public de peste zece mii persoane. Persoanele marcante și oficialitățile au luat loc pe două tribune ridicate în dreapta și în stânga altarului. Sfânta jertfă a liturghiei a decurs cu un fast neobișnuit. Corul teologilor, sub conducerea maestrului *Fr. Hubic*, a dat răspunsurile cuvenite. Predica a ținut-o I. P. S. Sa Episcopul și a vorbit, după informațiile ce am, despre evoluția istorică a bisericii catolice și fericita unire a Românilor ardeleni cu Roma. Au fost clipe rare și înălțătoare, clipe de entuziasm și de credință, clipe cari au stors lacrimi de bucurie și mângăere.

După acest serviciu divin a urmat sfințirea pietrei fundamentale a unei Case de cultură pentru uniții noștri dela Carei.

La orele trei ședință publică, în curtea bisericii. Vorbește cu elan, convingere și artă oratorică *Dr. Ștefan Mărcuș*, avocat din Oradea, despre necesitatea și datoria de a sprijini

mașul, pe inginerul, recepționând peatra de pe șosele, pe executorul reproducătorilor masculi etc. Cu el sunt învrăstăte și împetrițate toate comisiunile de orice natură ar fi în orașe, comune și județe, iar ca ocupațiune laterală se spune, că e și preot. Urmarea: neglijarea îndatoririlor pastorale și de aici scăderea moralității publice și înflorirea sectelor. Stări îngrijitoare, poate și mai triste îl vor fi determinat pe dl. fost ministru Argetolanu să facă grava acuzațiune bisericii ortodoxe, că „este un cuib de lene și imoralitate, căreia îi preferă baptismul”; părere care nu atinge celelalte biserici, pentru că „nu le cunoaște”.

Preotul e bine să stea deoparte chiar și de manifestațiunile asociațiilor profesionale, ca să nu cadă în urma discuțiilor vehemente în ispita de a-și uita de situația sa delicată. Iată un caz recent: În 28 Februarie a. c. am asistat la adunarea generală de constituire a asociației agricultorilor cultivatori de sfeclă, se s'a ținut în Târgu-Mureș, în sala festivă a Primăriei unde au fost prezenți peste 600 mari proprietari și țărani; elita agricultorilor români, unguri și sași din trei județe. Cu multă amărăciune în suflet a trebuit să aud pe un mare proprietar, fruntaș al bisericii noastre, luând cuvânt și strigând în gura mare unui preot neastâmpărat și gălăgios, în aprobarea unanimă a sălii întregi: „Du-te la patrafir, nu ne învrăjbi, nu face intrigi, nu falsifica adevărul,” etc.

Și indignarea proprietarului era motivată. Preotul vizat s'a opus, el singur, tuturor solu-

țiilor pacifice și unanime a celor 600 membrii. Nu fără motive și fără înțeles va fi văzut lumina zilei în coloanele „Unirei” din 28 Februarie 1931 articolul „Reproșuri usturătoare”, unde prin ordinul unui ministru se fac triste constatări: „că sunt preoți care în urma înrolării, lor în slujba unor asociații ce propagă vrajbă, ură și violență, se pretează la rolul de făptași certați cu creștinătatea, societatea, națiunea și îndatoririle legale”.

În fața acestor constatări și stări aflu necesar: 1) să se interzică preoțimei, sub grave sancțiuni, de a mai face politică militantă și de a se ingloba în partide politice; 2) să fie interzis preoților de a avea orice alte ocupațiuni și funcțiuni, fie salariate fie de onoare, în afară de funcțiunea lor preoțească.

Poate să fie și păreri contrare, care insistă pe lângă intrarea în arena politică a preoțimei aflate în cura animarum, motivând, între altele, și cu pretinsele interese ale bisericii. Să-mi fie permis a-mi spune convingerea fără înconjur, nici când nu a putut exopera un parlamentar preot aceleași avantajii bisericii, pe care le-a exoperat un parlamentar mirean bun creștin.

Un exemplu edificator e biserica noastră din Târgu-Mureș, care dela 1918 încoace nicidecum nu a fost așa preterată și neglijată ca sub repausatul guvern Iorga, deși titularul parohiei era deputat și omul chiar al D-lui Iorga. Ajutoarele modeste votate bisericii din ju-

dețul nostru, aproape în întregime au fost distribuite bisericii ortodoxe, și nimic, sau cel mult 10% s'au dat bisericii noastre greco-catolice, deși suntem peste 70% față de 30% ortodocși în județ.

Țin să fie negreșit reprezentată și biserica în Sfatul Țării, însă în altă formă decât a fost în trecut; bunăoară în mod colectiv reprezentanții bisericii să fie trecuți pe listele guvernului.

Cred că acum, în preajma alegerilor, nu ar fi fără interes să luăm în serioasă cumpănire problema pe care am schițat-o în aceste șire*).

Victor G. Maior

* Subliniind, ca și altă dată, împreună cu autorul acestui articol, „exagerata prudență pastorală” care trebuie să călăuzească fiecare pas și fiecare gest al preotului în primejdioasele frământări politice ale vremii noastre, nu putem primi totuși principiul părăsirii complete a acestui esențial câmp de viață publică. Oricât de triste și condamnabile ar fi unele cazuri, ca cele semnalate de autor, totuși ele nu sunt regula generală. Alte pilde concrete arată, că se poate păstra și în sbuciumul politic demnitatea, respectul adevărului și corectitatea ireproșabilă. — De altă parte e limpede ceea ce afirmă și autorul: biserica trebuie să se reprezintă în Sfatul Țării. Felul propus de el pentru această prezentare însă, cel puțin deocamdată, nu-i nici posibil, nici ducător la scop. Să rămăncem deci la linia mijlocie: politică măsurată, chibzuită, demnă și cu toate garanțiile, căci ea ajută, și nu strică bisericii. Aceasta o va judeca, din caz în caz, autoritatea bisericească. Cum a făcut-o și până acum. — N. R.

presa catolică, și despre folosul ei. Propune ca mijloc de sprijinire „Leul presei”. Cu acest un Leu, jertfa cărui nu-i ceva simțitor pentru nime, noi putem face foarte mult pentru ridicarea spirituală a masselor: reviste, cărți, un cotidian ș. a.

Domnul avocat *Gheorghe Valeanu* dela Carei se ridică, și, cu voce de tunet, vorbește tot despre presă, întărindu-și afirmațiile cu pilde convingătoare.

Urmează clipa culminantă, care încheie serbările congresului: *grandioasa procesiune euharistică*. După un scurt serviciu religios, Episcopul cu preoții aduc din biserică pe Regele regiilor, ascuns sub speciile euharistice, pentruca să fie purtat în triumf, să primească osanalele mulțimii și să împărțească binecuvântări.

Procesiunea o deschide grupul călăreților cu steaguri. Urmează muzica militară. Înaintea sfântului Sacrament înainta, cântând, un lung șir de preoți în odăjdii sfinte și grupul teologilor. Deosebit de mișcător a fost grupul fetițelor îmbrăcate în alb, cari se apropiuau rând pe rând și aruncau flori înaintea sfântului Sacrament. În urmă veneau: președintele Agrului din Oradea în costum de cavaler al ordinului papal sf. Grigorie, primarul Careilor și celelalte autorități și conducătorii Agrului. În sfârșit venia șirul fără capăt al diferitelor comune cu steaguri naționale și particulare, întovărășite de preoții lor respectivi.

Toată această masă de popor cânta cu glas puternic, să audă o lume întreagă, lauda Aceluia, care pentru noi și pentru a noastră mântuire s'a coborât din ceriu, s'a făcut om, a pățimit, a murit, a înviat, s'a înălțat la ceriu și se va pogori tot mereu, în chip de taină, până la capătul veacurilor, în sf. euharistie.

Numărul celor ce au luat parte la procesiune se crede că a fost între zece și cincisprezece mii.

Convoiul a parcurs străzile principale ale orașului în liniște și disciplină, dovedind tuturor că națiunea noastră e tare și e mare, că credința ei e vie și activă, că acest popor cu atâtea calități, urmărește hotărât și nădăjduite dela mila Celui ce poate toate, un viitor strălucit, alături de popoarele civilizate.

Pr. Ioan Mărtinaș

Praznicul din Lunca. Cruțări vechi, jertfe, alergări și strădanii noi, au rodit rod ce rămâne: mândru lăcaș de închinare ce se ridică, impozant, lângă drumul mare, în parohia noastră Lunca (distr. Teaca), stăpânind cât prinde ochiul mănoasa vale a Mureșului.

Clădită cu cheltuieli de peste un milion și un sfert, noua casă a Domnului a fost consacrată de Preasfințitul Iuliu al Clujului în Dumineca întâi după Rusalii, slujba de începătură săvârșindu-se deja în preseară. Pe lângă toată ploala ce s'a revărsat cu nemiluită încă de noaptea și până către amiază, lumea din sat și jur a alergat cu mii la actul solemn al sfințirii biserice, încheiat cu avântul cuvânt de apostolică înțelepciune al înaltului Ierarh și cu obositoarea, dar de toți dorită, stropire cu aghiasmă, făcută dela om la om, de însuși și singur Arhiepiscopul.

Pentru bucuria de sărbătoarea tuturor sfinților sufletele au fost pregătite de p. *Dumitru Neda* din Blaj, care încă de Joi seara începuse misiunile sfinte în această parohie. Popor bun și iubitor de cele sufletești, biserică a fost mereu înțesată de ascultători cu-cernici. Frații preoți: Brătfălean, Damian și Dorgo, alătura de preotul local, au ascultat mărturisirile sutelor ce s'au împăcat din acest prilej cu Domnul și s'au apropiat de sfânta masă.

Blajul a fost reprezentat de p. canonic *Dr. Victor Macaveiu*, însoțit de p. Alexandru Oltean (care, împreună cu p. Dr. Lemenyi dela Cluj, a făcut pe lectorul) și de clericul G. Filip. La banchetul ce a urmat, în școală, recepțiilor dela casa parohială, p. Macaveiu, spre bucuria obștească, face cunoscut că p. *Ioan Borza*, preotul locului, apredându-l-se după cuvânt, de cel în drept, vrednicile, a fost numit paroh al Luncii. S'au mai spus la această masă și alte cuvinte, cumpănite și însuflețite. Meserii, mulți la număr, au subliniat cu aplauzele lor toasturile p. Episcop, a dd. Dr. Vescan, prefectul județului; Dr. Bözdog, profesor; Decel, protopop; Dr. Nicoară, medic; Turcu, profesor; Chibulcutean și Ignat, preoți; primpretorul plasei și alții. — Convingerea cu care s'au depărtat cu toții la ale sale este: stăruința în bine poate face minuni. Biserica p. Borza, urmașul p. Savu în Lunca, e o dovadă mai mult. De-ar avea cât mai mulți imitatori!

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordin. arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele numiri: P. *Ispas Moldovan* din Feneș, admin. paroh. la Petreștii de mijloc; p. *Petru Checicheș* din Valea Sasului, admin. paroh. la Șilea. Și următoarele promovări: P. *Augustin Triș* din Adămuș, paroh; p. *Ioan Borza* din Lunca, paroh; p. *Ioan Barna* din Copșa Mare, paroh la Dileul Vechiu. — P. *Nicolae Noaghiu* din Proștea Mică, a fost numit admin. paroh la Rucăr.

— Ven. Ordinariat al Maramureșului a numit asesor consistorial și arhidiacon onorar pe p. *Mihail Simovici* din Cernăuți. Acelaș a promovat de protopop actual al districtului Ciscarpatin și paroh la parohia ruteană Sighet I. pe p. *Andretu Medveczky* din Lunca la Tisa; a numit de paroh-protopop on. la Măgureni pe p. *Ioan Medan* din Șișești I. și a rânduit pe nou hirotonitul *Ioan Petruș* de admin. parohial la Săliștea de sus, beneficiul inferior.

Misiuni populare. De sărbătoarea Rusaliilor credincioșii noștri din Lăscud au avut parte de bucurie mare: p. *Dr. Gavril Pop*, prof. de religie din Blaj, le-a ținut misiuni populare. Au și luat parte la ele cu mic cu mare, mărturisindu-se și cuminecându-se în număr impunător. Notăm ca ceva mult grăitor faptul, că acești buni creștini își aduceau aminte, și încă amănunțit, de învățăturile mântuitoare ce căpătaseră, tot cu prilejul unor misiuni populare, ținute la ei în 1909, de p. Ștefan Roșianu. — Sufletul poporului nostru e primitiv și păstrător. Asta să n'o uite misionarii!

Lege împotriva blasfemiilor. Cu 49 voturi contra 44, camera olandeză a votat o lege ce prevede sancțiuni penale pentru anumite expresiuni blasfeme ce jignesc sentimentul religios. Proiectul de lege a fost compus de partidul catolic în unire cu cel protestant antirevoluționar și cu cel creștin-istoric. Pro-tivnici i-au fost socialiștii și stânga liberală. Ca un curiosum se notează ieșirea unui grupuleț ultraprotestant, care a pretins ca legea din chestie să atingă și »idolatria» catolică. Insufletirea obștească cu care a fost primită această lege a dovedit încă odată că poporul olandez ține să rămână și pe mai departe popor creștin, iubitor de ceace-i cinstit și demn.

Locale. Măine, Dumineca a doua după Rusalii, va predica în catedrală p. can. *Dr. Augustin Iatar*, iar Dumineca viitoare p. *Dr. Victor Macaveiu*, canonic mitropolitan.

— Terminate examenele scripturistice pentru *bacalaureat*, la cari s'au supus elevi și eleve

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

dela Blaj (87), Dumbrăveni (16), Sighișoara (38) și trei inși de aiurea, s'a trecut de Duminecă la examenul oral. *Comisia examinatoare* e compusă din dd. Dr. Alexandru Borza, prof. univ., care-i și președintele comisiei (examinează la naturale); Alexandru Lupeanu (l. română); Ștefan Pop (istorie și drept); dna Emilia Hopârteanu (geografie); Ilie Marinca (matematică); Lucian Voiculescu (franceză) și Horia Teculescu (filozofie).

Catolicismul canadez. După revista anuală »Le Canada ecclésiastique» pe 1932, Canada numără, la o populație de peste 10 milioane, 4,028,314 catolici. Biserica se poate mândri cu 5045 de preoți de mir și 1971 de preoți călugări. Alte date elocvente: 4213 de parohii, 4134 de biserici sau capele, 5 universități catolice, 57 licee confesionale, 12 Academii Teologice, 55 seminare călugărești, 380 de spitale și institute de caritate, conduse de Biserică. Sunt 52 de mănăstiri pentru bărbați, și 96 pentru călugărițe. Mai notăm că în Canada sunt: 11 arhidieceze, 26 dieceze, 7 vicariate apostolice și o mănăstire »nullius». Să nu uităm apoi dieceza națională a celor cam 300.000 de greco catolici ruteni așezați acolo. Și nici cele 300 de misionari canadieni ce se ostensesc în misiunile pentru păgâni. (atr.)

Cursurile dela Vălenii de Munte. Anul acesta cursurile Universității Populare »Nicolae Iorga» din Vălenii de Munte, se vor ține între 15 Iulie—15 August 1932. — În timpul cursurilor va funcționa, ca și în anii trecuți, o cantină și căminuri pentru băieți și fete. La sfârșitul cursurilor se va face o excursie în Italia. Inscriserile pentru cursuri se fac de pe acum pe adresa următoare: *Universitatea Populară »Nicolae Iorga», B-dul Schitu Măgureanu Nr. 1, București 1.*, unde se găsește Secretariatul cursurilor.

Mulțămită

Am trista onoare a mulțumi din suflet tuturor acelora cari m'au condolat din incidentul trecerii la celea veșnice a iubitei și neuitatei mele soții Aurelia Gabor n. Anca.

Hăpria la 21 Iunie 1932.

Filip Gabor
preot

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericesti. Vestimente din cele mai bune stofe.

Prapori de mătasa din Damasc **Candelabre** din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. **Potire, cădelnițe, picside, epitrafire.**

Fabrică de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabrică clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit de ori ce mărime.

Prețurile cele mai scăzute.

VASILE HOZA

Sibiu, Piața Mies Nr. 14

7 (34)